

శ్రీ పాల్కుళాభరతనాథులు మానుమత్తపత్తరామచంద్ర
పరబ్రహ్మజ్ఞానమః

కా॥ తేవైవేహ తనూభవావౌ దయరా, జేహ జ్జయంభుమహా
దేవాంభాభభవామశక్తముఖై, తిత్తస్తు తాంఘ్రేష్యయం
బావనాశయవారిరాడివునికుంభనాగ్నజాప్తావసుమ
జ్జేవానందునితామచంద్రునిదలారానివింతునివేటిపివేడి॥

క॥ జానకినిరామపత్నిన॥ నూనదయాపూర్ణనమరసుతసాధిని
స॥ తానందదాయకిననీ॥ మానసమునఁదలఁతులారకమాత
నీతడై॥ 2

వ॥ తమపరిసంధవనిబద్ధబాంబునకుఁగళాత్రమంబుట్టదనిన
తొవార

కారవపాండవలకు ద్వాపరమునఁగలిగినదస్తమునందు
బారానల్లిగారెయుఁడురరతల్పఁడైనతమపరియంకు॥ 4

వ॥ వానసానుగ్రహం లభ్యజన్మానలాచనుండగుసంజయండుభృతరా
ష్ట్రనకిల్లనియరాజేంద్రారణాకవిదుండగుశ్రాణుండుపద్మవృన్దాం
బుఁబున్దినతతివాసుదేవాక్షుల్లపుటలేమింజేసినిప్రయత్నలగుపా
డవలకుతావంబుఁగల్పించియభిమన్యండామనవాంబునఁబ్రవేశిం
చిమనసైన్యంబుదైన్యంబునొందించియనెకలక్షలయోధులంబరిమూర్తి
మనవారలమాయోపాయంబునశరీరంబువిడిచెనటుపేమ్మగుసా
యంకాలంబునసంతప్తులతోడికయ్యంబుసాలించిచిరంబునకువ
త్తుమన్నకవడిమార్గమభ్యంబునకుత్తేమనంబులుగాంచిత్రేకృష్ణదే
వనకిల్లనియై॥ 5

సురబరాగము చులతాళము

గోపాలనేబరగానోతగోపాలగయాపావమమోతె
లియరాదు, తావంబుగలిగినామనమునగోపాలగపానెనుద్ధర
ము, కూసెనునక్కలు, గాసిలియండెగదానైన్యంబులుగోపాలగవు

తెలిసిన తఁచుచున్నదకటా యిప్పుడొ మిచ్చెయుదుగుగోపాల్గ
హరియలులఁగాకయున్ను. మరంబుననుమనముచేస్తూ తరువాతను
త్రోలుఁడు పక్కపూర్వమువచ్చునదివరుగువారలమనాదుపెన్నుకొ
మరుఁడగునభిమన్నునిఁజెప్పెరఁబంపించియొండదకు, మరలివచ్చు
చెఱుఁగెకంతతెరఁవెనోవెంకటాబ్రవరదగగోపాల్గ 6

మఱినియిట్లు వదనా లాపంబులాప్తమౌచువలెనొక విందునితోనిచ్చి
బునకుంజనినాంతివోనునరాజులంగఁబియ్యోధవద్దులారావశవఁ
గారణంబెమి పక్కపూర్వహంబుకొనిపఁబడియోనెయనినభక్తనం
దనుండిట్లునియె 7

సేననీవునునివాసమిదిపుండుగూడియొసంగవలమిఁదఁజెనినయందు
గలకసంభవుఁడొకఁడమవఱఁగందఁబ్రక్కపూర్వమునుబద్ధునిలాసి
జొరఁబాఱియున్నంబుజరపుమాగులవెక్కియభిమన్నుననిచితిఁదఁచి
చతురంగసేనలఁజక్కఁడుచుండుచొనందగామమగునపుడు సెంధు
రాజుమమృత్యుశింపమరావకోపసంయుతులు మయ్యుఁజావంగు
దాలాత్తుతి మట్టియెడజామవెల్లనయనుఁగుపట్టిఁ జంపిరసనపు
సొచిరొప్పమునఁజావరి 8

కాంభాజీరాగము. చతురశ్రజాతి

నేడు నాప్రతిని వినుఁడుగ సర్వలాకంబులునుగనెడుగ
డుతనకుఁగల్గినంచుమదిలొ నొడకనొభద్రునిఁజంపించిన, వాడె
మగనిస్థంధవునిరెపు మన్నుమాడదని వర డ్డవైనవిడువను
నేడుగ వనజాక్షునిచరణస్పర్శలానిభువనంబులానికెఁగఁడ
సరావనిపతులండగనున్న, త్రోలుఁడుననుఁగొపముతోగ
న్న, దిననాకుండస్త్రమించులాపల, వేసిదసింధుధరాపతి
రమ, బ్లునుమారింపనియెడనానిత్యయమారింపుడు సత్సంబు
దెప్పెదగనేడుగనురుప్రహమునుఁగావించువాఁడు సురాపా
మొనరించువాఁడుభూసురుంజంపువాఁడెందు ఘోరతరస
కంబునకెదదబాంకినచొగినేడుగ మొనసెన్దంధవునిఁజూచి

హానెననలంబును వారికథ
 వేంకటాచార్యులను ఉడువారిసార్వభౌమంబునెడన్ 145

తొవార

9

అనికావిం చిన ఘోర నాచిని జయ త్రుణ చారువెట్టిని
 పనివడి తమజ్ఞునికెదలైనన, వృద్ధి పుంజా త్మనలంగి
 సుయోధనునికడకనియతనిన, రక్షున ప్రతిజ్ఞ వచించి
 భయాతుకుంధై వడకుచు నిల్లుని, వత్సను మూర్ఖమువంచి/0
 మృగధరణినాయకననాకంఠనసుభ్రాతృ పుత్రు వర్షించినం
 గరకళిక మనుమాడినానెనుకుడు, శక్తామలుండుండిచం
 విరిగావసురనాథనందనుడు నారాపతిత్రినన్దొకనిం
 బరిమాంక్షం వలపాసిరాచింబునుల్లుంగారణంబు మొక్క
 -వలలయిననాతండాడినంతచేయసమర్థుం డడ్డగించువా
 రులకు జుట్టనెనుసూర్యాస్తమయంబు వలకు దానియండవ
 నననంశికరింపకచుకొనెనుం డతనినాచాకునన్దాధికెఁగాని
 పోయినమాచారంబుతోంగిం చియి తనికభయంబి మ్మనియా
 చించిన ద్రోణుండు ప్రాంగి సుయోధనుండు వినుచుండన్దంభ
 పునితొనిల్లునియె 12

కదారగోళ, ఆదితాశము

పలాయనము వలచున్దంభవగ పలాగ కులావోధ
 ములుచలించి మంలిన్, నిలాస్థలముత్రంగి లానకనిన్, జలాకరమౌ
 ల్లకు జ్ఞించినను జలెరువోప విభులగతిదప్పిన బలంగనకుంజక
 డరాకురాసింధుభూ, వరాంకమం, మరాజిల్లునున, శరాసభకు
 ల్లరెఁగివచ్చిన, నిరాకరించి నిసురయెంచెదను పలాగ త్రుతులధన్య
 నించి, పుణాతరత్రుతువులుగా వించి, దినసం, తతులనుఁబాష్టిం
 చి, రాష్ట్రమున్నతధృతిఁబాలించి, జనస, న్నతుండవకునవువం
 కటాభునన్, తతంబులత్రిపతి సఖనకొడి పలాగ 13

తలదియునుంగాకరపటిదినంబునూ తన పుష్పవంబునిల్లంచి
 యెవ్వరనెల్లుచేయుదునాచూడు మనుబయసుఁబడిల్లిజయత్రు

సంధ్యవనిబద్ధాణము
శుండు సునాకనంబునకరిసి శారవలునువారివారికివిడు
బులకరిసిరి తమవరిత్రాణప్రతిజ్ఞునివాసువమౌడ
ర్జునునకిట్లునియె 14

తామోహనములదితాళము

ఇటులఁజేయుటయోగ్యమగువేకముమారినయొ
ప్రతిజ్ఞునగియుగపటుపరాప్రమంబుననీవాడినపల్కులువినినెం
ధవుఁడుసుయోధను, పారిటికరువంచియునుసంతా, పంబుననెట్లొ
స్కంబువారుసంకటమునవారిర్జునును, త్రొణుని, కటమునమొకవెట్టునను
నురుఁద్రాళ్ళుతంపుచునునిట్లునను మొ, రిటులఁజింతనొండునలను
కులాక్షటినెత్తివచ్చినపుటికిఁజొచ్చుటకునలవిగానిపూ
హమునుఁబెన్నుటులఁగాముననువారఁడటగియుగభూరాజ్ఞ
త్రాణత్రాణసంధన, శారవతనామదత్తుసూతకుమారబాష్ట
కాదిమూరులెల్లనివారింతురుతారసిత్తివారల, నెరితిజయవి
దవ్రసంధవునటువలెఁబరిమార్చుదవు, ప్రతిజ్ఞునగితినిఁజే
తుదవు, భారుణివంకటవాసునిజేవ్రాధారుండనునావరిటు
నిచ్చెదగియుగ 15

వగలనుచున్నమురేవైరికిఁగిరిబోయియునియె 16

~~శివశాసనము~~

సగిబలుతాతివాటపెన్గులలగచ్చినతీవ, సామజానకంబుఁజమిరిచమిరి
తటభూజములఁగూర్చుతటినప్రవాహంబు, చంచానఁడరులఁజెవివేది
తటవారమకంబుదంతిచ్చటంచరిమార్చు, వనఁడుకంఠత్రాణివచ్చివచ్చి
కార్చిచ్చుకానలనెచ్చినకతిఁగొల్పులసంఘములనెల్లనులిమినులిమి
కాష్టమునకెఁగిలయకాలరుద్రుఁడనుచు, నన్నరణమునలాకముల్లను
తంప, నాబ్దినఁజేరుకున్ననాకాభృథైర్, గరిమపాటింపవలదు
పుష్కరదళాక్ష 17

సగిలారించిరారాజులక్కగిమునసుండ్రబంచియింసునఁగారిపిందునాడు
మత్తనయంత్రమువిప్రమంబాప్తభేదించిమోర్జిత్రవదినఁగైకొత్తనాడు
సురయుతుండననిర్భరనాథునొడించియలమమమౌండవంబెచ్చినాడు

సకలభూపతులు విష్ణుయ మంప గారాజు సూర్యంధరంబాని జేయునాడు
కౌరవలనాగకాంక్ష మొకవియునాడు మాయనా వరయ్య మనయు పూర్తి
పాసు ధార్మసముఁజి ల్మితేని సైంధవవధంబుఁ జల్లుటం తటిపనిగాను
జలజనాభు 18

వగై ట్లు వచించు సవనాచి వాక్యంబులక లక్ష్య వేదియం
బునకరిసి యది వటుక చ్చటికే వచ్చియున్న త్రా పదసుభద్రత్ర రకనలం
గాంచిన నష్టంబు ~~అంతయును~~ అనవతుల ముండరక్షణ కావ్యనకునమస్క
రించిరివారిలాసు త్రురకనయిట్లు నయ 19
మొదటిది అంతయును

పరమేశ్వరయిట్లు జాకాకంబు లురారు నయంబునకుంబు
అంతయును రక్షణను సైంధవరక్షణకుంబు మంపకు భరణు అమాయకు
మొదటిది అంతయును దక్షిణకుంబు

మొదటిది అంతయును అధితాళము
పరమ పరుష పతి వియోగ ముగియ ముఖంప వర మనునా
కలి పోలి గ పరమగు నిరామయంఁ జ వైచరించు నవద్ర సకలములు
సంస్కరించు భక్తులకురావ మునైమరంత విపత్తుగ పరమగు
గడుతెనివా మనువనాభిమొందఁజూ లకునోయగముగల్గి జువ్వనం
బొంది బలునగలుగల్గి సుగుణము లార్జించియుఁ బరమగు వసువు
మంకుమము పరిమళవసువు ప్రలసద్వశమూర్తి మునై వనరాకెడు
వీర్యములు భూతి కుసుమములు రత్న విసరములు మాని వనననం
బులకుని వననంబై యెటు లను పులాత్తు వేంకటాక్ష వరదాగ

వీర్యము పా వాన వరంబు లావర్తించి మవర వననంబు తొనుభవయిట్లు
నియె 20

ఉచక్రనివాఁడు భూతితర, కార్మకసుండు మహామవండుపం
వక్త్రినపు జానకలుఁ డమృతశ్రవణులుడు కైరిచంద్రిక
విష్ణులనించినట్టి రణాధరుఁడు చుమ్మభిమనుఁడట్టివాఁ
డేర్పడికెని వానిఁడ న్నకెని జేవమునిట్లు నయతా 21

కాశి గుహా సూనుండు జనల లామము మవరనం వంబుతో నెకక
148 యాదనం యోగముగ వ్రుమంబుల రహస్య సానలా పముల్ బ్రహ్మ
నాసల్య పము లాలకింతును ముఖ్యులై యుండి యెవ్వరు
యాసంబెట్లు భరింతుఁ బోవులును కేరయగోగ వా శ్రవంకి 23

చగ విజయని సూనుఁడై బలవిరవేకములుంగల భమననక
ర్మజులకుఁ బ్రతి పాత్రుఁడయి మా భవనభక్తి నకు మాకు
నజిజీవినొంది విష్ణుచేడి కాపురుషుంబులెఁగూరినంతుక
శ్రవపడి యెట్లు చుంబినెక గష్టము లాందని వారలుండు 24
వగ అమృతబలకు జనాక్షునుండి యుగి 25

సింహాతుమ భనుము. అదితాశము,

సైంతే కదా గయై తాకిక భాగము గురితే గయంత
కాలమా భాగుల మై జ్యేవంతు మనుమనమతి యుంకంగఁగ్గు
తాంతుని మాతలు దాయక వదులు రువం తలానఁ బ్రాకంబులు
విడిచెద గురితే గయై వేళనింబులెప్పు మంటి లానా వలజము
కడ నడుపుగర్భ ములా వసింతు రజీవు లకొక తల్లి మావాస
ముగా దమ్మజుగంబున గునితే గవాసి గెన్నరణా మురుల
గెల్చి మ్రవగై న్నంబులఁ ద్రుంచి యువంకరు వాస వరకుఁ దగునె
మొచ్చును లగ్ననము తొన్నగ్గంబుఁ జేరినా దనకా జము వేతావక
భక్త్రుం గడింతే గ 26

చగ మలమునుఁ బురువులు మెదడు మాంసము మాషికరమజుల
మృదులు రుధిరంబు వంతుకలు మూత్రముగల్గినకఁతమని తొ
గలయక మానిస ద్దశము గైకొని విషదేశరథారయ్య
వెలయుచు నెనుతుండుబలు వనఁ ద్రివిష్ట వమంపమాని 27
అ గ్గతా శ్చతాంగ ముండు జాతరయంతటి భరవర్షులను నత
యాసఁ గొల్చి మంచి చెయవలా నరం చిక్కిరించె రదులగుచు నిల్చి
నారుగాని గ 28

వగలనివారలనుండించిపాండవులకడకువచ్చుటయు 149

భక్తునందనురాధిపతివృత్తిచిరంబులకువారసనిచి
తానునునిజనివాసంబునకరిగినవనివర్ణనధకుండర్చునుపెంబడి
చియతనిశిచిరంబునకరిగి. ~~అ~~ వరాధ్యనసంబువయించింహయు
ధంబులువెట్టించిక్రొడితనయభవప్రతితిసంబును(ప్రంబుక
పూజనానిండువరాత్రివళమింహపుననన్దుర్నిపమను
బయుగాండివిసంధమాల్పనువేపనంబులమాధవాంఘ్ర
ద్రవంబులఁబూజింపనముకుపోత్రముండుక్రొడినాకర్పణించి
సుషానిత్రాగినింపుమనుబొయివచ్చుదననిచెప్పిదాకుకునితోసే
కియకరిగింబునకరిగిభాజనానంతరంబునిత్రించితెల్లవాకు
జామనవేచిదాకుకునితోనిట్లునియ? 29

అంహానరాశము. బాలతాళము

దారుకావినుమయన్, నరాశనిబాధించుమాట
దారుకాగ్రక్రూరుడైనజయప్రభునిసూలుననికిరటిపల్కగా
రణమాంరద్రోష్ణలగ్నావేదమనిపల్కినారటగదానుగ్రేపుసూ
ర్వద్రుమింపులంపలనతడెల్లకున్నదాపమొప్పగిరిటిత్రా
నహితినదనంబునిజేల్గభూపాలురలోను, నారాపకుండవనను
వాఁడొపనిజేసితెనుననకట్రుతుకోలేను, హపియనసయోధను
నిపారిటగలయోధవరులనపునడానిమాపఁజేసి, నాపరాక్రమ
ముసూరపదగనుముగదారుగసకలరాజనమునుఁబాండవులవన
నయంగఁబూను, బకలవికమ్మలొకమ్మ, లన్నియునడియగవలయు
నికామముగఁజూరవననకురహనరుడెందు, నగునకుబలమెక్కింతుఁ
బూనికననిసయింతు, ప్పరికొతుకమడంతు, బూర్ణకరుకా
వంకటాభునకుగానందముగఁబింతుగదారుగ 30

క॥ భారతయుద్ధమందునసింబబునునననికాబిజేసికం
గారినరించితనివిత్తగాదెవచస్సనియందువని ~~మ~~ మ॥
బృరతిసదియొననిజ, భక్తుడనంబులనటవచ్చువాన్
వారముసతమైనయిదు, నట్లానరింతుగదయదారుకాగ్ర 31
తోహాక
కావననరుకార్థమునెవెర్చుటకర్తవ్యంబనఁగాను
భావంబలరగినిదారుకుండువలెనుకలజ్ఞనితోను

సంకల్పించినమాత్రంబున నెప్పుడములుభగ్గుముగావా
సంకల్పించవయాయాసంబునఁజల్పినలయనవవా 32
వగలనినకదారుకుని తొత్తొక్కప్పుండుసారథినను రణంబానర్పవల్సినప్పు
డుపాంచజనంబుపూరింతునది నొవెటింగె సెన్దనుగ్రీవమేఘపుష్పవల
కంబులంబూన్చి మదయస్సంపదంబుఁడెమ్మనినన తండుమహాప్రసాదాభి
యోనదియట్లులుండనక్కర్తల్లునుండునిద్రించినపిమ్మటనతనిసప్తంబునజ
నార్థనుండుతనయుద్ధమరాగంసజ్జయిచ్చిమాత్రుంఁడఁబట్టిబద్ధాంబులి
యైనిలుచుండనతనికరంబునుగోవిందుండు తనకరంబునుగోలింపియూక
సంబునకగసిననిరువురుకైలాసంబున కరిగి-చండేశ్వరశృంగేశ్వర
లంబాదరకు మార్కామల తొఁబాన్చితనవోతుండ్ల వంచనియున్ననల
లాపాతునకునమస్కరించినిలిచియుండునకనారాయణుల తొడివుం
డిట్లునియె 33

ముఖారిరాగము. ఆదితాళము

నకనారాయణులారా నయిట్లుచుడెంచుకొమ్మోతువయ్యో
నరగ ఫరణిభారమడంపక, భక్తర దుష్టులను వధింపక ననున్ధిరభ
క్తమువెలయింపక నాన ధురిం-భోళిరక్షింపక, మొరగువునెలా
కంబునజనించి, తిరిగావుననెంతటికార్యమైననరగునఁజేసేవేం
కబూబ్బవార, కృరణికిసంతోషించునట్టిత్రేగనరగ 34

తావార

నావుడుశ్రీకృష్ణుఁడుప్రరించగనరుఁడంజలిఁగావించి
భావజారితొనిట్లుని పత్తెను బవలవిధములవినుతించి
బలవచ్చుప్రవినారకరంబగు పాశుపతముదయ తోడక
నులుసువాయునట్లేయవయ్యమోనులువెల్పులుకొనియాడె 35

వగలనినకూలపాణిసంతోషించి యిచ్చుటికనతి మారంబుననా
క్తకొలంకులామదయధనుర్బాణంబులున్నవిచ్చుటికెఁడెమ్మనుబ
యునన్నరనారాయణులారానోవరంబునకరిగి యండువాపుడు

కముగాఁచావప్రకారమునఁబ్రావించితదయవివేకసా
 ధనంబులొదెచ్చినంగాధరుని ముందటఁబెట్టిననాళ్లు
 బ్రహ్మచారిమహాధనుస్సునఁబాకుపతాస్రంబుఁగూర్చియున్న
 వెట్టిప్రదర్శించి కిరటికొసంగిననతండుప్రమతఁబరిగ్రహించి
 నివసాధనంబులెప్పుటివొటనుంచి వాసుదేవసహతుండ్లమరలి
 విచరంబుఁజేరినట్లు సవప్రంబుఁగూర్చి త్రక్కవ్వుఁడుదారుమ
 నితోసంవాదంబానరింపుమండనవికిరటికి సవప్రంతకాలంబయ్యెనం
 తమమున్నభక్తువుత్రుండువొచికాల్సంబులునిర్వర్తించినభవేసియుండ
 సమస్తయోధులునలుదివ్వులనుండి వచ్చినమస్కరించియున్నాసనంబులఁ
 గూర్చుండి కయనవసరంబునమధుసూదనాగమనంబుఁగని భక్తుఁ
 బెదుర్కొని పూజించి సువర్ణాసనాననుంజేసికవాసవసాచి
 శాశ్వతస్థి వివేచిత్రంబునఁదలంపవలయునని ప్రార్థింపుచుండ
 నింతలాఁగి రటివచ్చి యుధిష్ఠిరునకునమస్కరించి సవప్రవృత్తి
 తంబెఱింగించిన భక్తురాజుదిసభాస్థాకులానంబించి త్రో
 వేళ్ళదేవునివాత్సల్యంబుఁగొని యూర్జితనంతరము కుక్కుజో
 కాంతుండు జయప్రదంబులను మంత్రంబులచే మంత్రించి ర
 థంబుసనార్జవంబు సేసెతెచ్చి ౩6

తనగాండి వినిదాని మూఁదఁగూర్చుండఁబెట్టి తానునాగలెక్కెనడి
 పించుతరుణుమందుఁ బ్రక్కసా త్మకిచేరంగఁచాడ్డుఁకత
 ని తొడనిట్లు నిపలకెసంతోషమొప్పు ౩7

పురహరప్రియ, త్రిపుటరాళము

సాత్మకసేవయిచ్చుటనెనియమయ్యగి సాత్మగ
 సత్సవరూపుడ్ర సారసలవసుండు, నిత్యమునాయండు సయ
 న్నవాఁడుగాఁగ సాత్మగశమనబు (గామట్ర సైంధవఁగూర్చు)
 ట్ర సమమూడెరండున, సమయములానెనె, విమలమతయాధ
 క్షజూసమమునవేచి చాఱింపుము విప్రమమేవారంగజయప్ర
 భు సమయంబుబక్తి నేనెదిగ సాత్మగ భారుణివేంకటదాసుని

అనుచు, ~~అనుచు~~ నరకజనాభుని, కాంక్షాపూరితముగా
రవవాహనకాంతి, భరతరంబులు పవరించి, మాతా
మౌనరింపకయన, మరలను తండ్రిని మయానగా తీర్చి 38
వలె అప్పులుకు నయకానకానయండు రథంబువరహించి తిరిగి
నంబునంబ్రవేశించి 39

సీ అంతనకృత ప్రాణుఁడౌ మఱలదప్పు మార్గమునకు సులక్షణము
వైకాల్పమునఁ జూచు వారంబునిలఁచెట్టి యనునకట పూర్వమునకఁబడి
చివరభాగమునందు సింధుభూమతినుంచి యగుణాశ్చయన్తరతాంసమర్థ
తెలిపానెట్లునిచిలుకత్తు ధరియించి ముగ్ధరంబునకు మున్నందునిచి
బాళయోధులకెల్ల నభయమునంగి కలహమునరింపఁదనమొఁదగి
సేవఁచుచు చక్రగాంధీవధకులతెజస్సుఁ గాంచి సెనగినించి యిట్లునె
డెయివచ్చి 40

శ్రీరాశము. త్రైకజాతి

వచ్చుచున్న వారు గనకవాసుడవు లల్ల వారెవచ్చు విచ్చ
లవిడదొండవేష, మచ్చరముననకుడెంచిరి, చచ్చివచ్చును భీతిమా
నివాచ్చరికతొనుండరయంగ వచ్చుగురురాసుకులు వరికెరచా
డఁజాలకొరె పరామమదిలామాని, శరాసనంబులు బూని, భురం
బునకుఁదయారసుడు, మారము పాఱఁజూచుకును గువచ్చు
ధరవెంకటవాసునికి, వరములాసఁగుకృష్ణుఁడనికె, సురపతి
ప్రతాపిఁబురికొల్పఁగానికు, వరుగుఁడి మిక్కిలి బరవసము
వుగల వచ్చు 41

వలె నియిల్లు వక్కాతించి సైన్యంబునకు తానహంబుఁగల్గించి
తన్నున మింపించినగాంధీవింగని పార్థానవజయత్రుకుండు
త్రేననిప్రతిజ్ఞఁజేసి తివసురయ్యెంపను న్నవాడ ననిన విషయ
డిట్లునియి? 42

సీ డైత్రరక్షణాకృష్ణవలుంజలిని, ఇంచినవృత్తికుమనెనని

సోపానములును (గాపాదులును) చాచియును ముండును మున్నగును
 మనుష్యులకుండును నున్నది నాచును నొకరినొకరిని నొకరినొకరిని
 వానకొండపై నొకరినొకరిని నొకరినొకరిని నొకరినొకరిని
 వేలు విట్టెనొకరి మున్నగును. వేరుగ నొకరినొకరిని నొకరినొకరిని
 చీల్చెనొకరి మున్నగును. నాచును నొకరినొకరిని నొకరినొకరిని

వగ తదయవినియాలాపంబులకును నుండులాననంతోచియున్నందు
 సాగవలయుననికొక్కటియును నొకటియును నొకటియును నొకటియును

44

తొవార

ఆయమ్మలు తనకొక యమ్మన బడనర్జునుండుకొనించి
 స్వయంసాయకమ్మల (దత్తరములు) చిత్రముగా బండించి
 మరల (గొన్ని) బాణంబులయే బ్రాహ్మణులకు ములునంభించె
 శరములు శరములు పోనింగిలె బట్టెను నొకరిగొకరినొకరి
 వారిపొరువలఁజూచి కొడికి వాసుదేవుఁడెట్లు నయె
 కూరవర్కమనమిట్లు లండమాంసుడు బవలమాతముచనయె 45
 వగ కొవుననుంభజుని తొడరణంబువలన బ్రయాజనంబులెవలెకొనియె
 గ్రంథంబుఁజూపుటకర్త వ్రంబనిననట్లుకొని మృదులుయు మధుసూదనుం
 డురభంబులనదలింపఁగానవి మహాజవంబున ప్రణుని (కడ) చీకక
 బహువంబున బ్రవేశించెనట్లు డర్జునుండు చతురంగబలంబులను
 యమాడుచుంబోవుచుండఁగలకొందుకొంతవచ్చెరిగి ప్రయా
 జనంబుగానక వెనువెలు మరల మొగ్గరంబుభవింపుచున్నవాండవ
 ననలనడ్డగించెనట్లు 46 దత్తపాటు తొగురుని సమీపించు
 యోధనుండు డర్జునయె 46

కల్యాణరాగము. రూపక తాళము

భూమి రోతే మా ॥ యిట్లు బూటకములు వల్లుట మి
 బాటలనుం దనియుండు నొకమాను ॥ దొడమనక ఘల్లునుననుఁద్రవ
 నొసఁగినావుగాని ॥ తొడము సూపించి ~~తొడము~~ నచానాన మధ్య

ముచెల్లినచూసునిన్నన మృజయతు ధుననచాచక
యుంచి నాడ | నన్ను మాటచేసినదే ముటనాయులగు
గారాచూసుగ వంకటాక్షవరకుండగు వెన్నునెగిలెదనం
టివి, నంకలేక సింఘాక్షకురక్షం చెదనం బెవిచూసు 47

వచనముటియనిట్లునయ 48

సేకలకాలభాజనంబులు మాన్యమామనంబుభావంబుకూటప్రభవలయగు
చెయిపయి మాపలేపుటెకినిమాయంబుబుకుప్రమపాండురాబుత్తులందు
గన్నరుడుడుచుటక్కురినుడుకమాంబుబవబలాగుకంపతత్పర్యలందు
ననిచెయగలవాడననుమాటమాయంబుబుదరినిమమతకొవేయలందు
గలిగివర్తింపునిన్నునిష్టపటివసుడు | నన్నినందుకు మాకు దన్నములాభం
చె | ననినవినిత్రొణుడొక్కమాంబడచెకొనుచు | రభసముననిట్లులని
యెరారాజు తొడ 49

చనుముడుసలివాడచా ~~ట~~ టుండనమాఘరంధునబాధుదాడిపా
డుడునిజయంబునాసగని, తొడనెపోయదనంబొననివా
రిదములవాయువట్టులవారింతుకు ధర్మజుసన్నలాడుబ
ల్లిదులగువారికైకొనివ, లేముషకేతనుదాడుమా వనకర్మం
వచనయోధనుండయాన్యూకోపోత్త్రకనమయంబున కకొంటెననిస
వ్నసాచినన్న వధింపడయనినగుంభసంభవండురా రాజుతొలెరు
లనాత్మపించువారికొననుబ్రాణాభయంబుగలదుగదాయని పరిహా
సించినవికవచభారణంబనుమహామంత్రంబుజపించి యువిక్కు
నాకబంగరుబాం దళంబుననావహంపజేసి ~~యె~~ సుయోధను
నకొసంగి దనినపు ధరించియుండునప్పుడట్టి వివాదస్రంబులవల్ల
సుభయంబులేదని విత్వసింపబలికిననప్పుడ పతివానిధరించినక
~~యె~~ బింహాకచావునపుడ పౌర్ణండు 50

తొవార

ప్రతా యథాభిషిక్తుడు వరుణదేవసూనుడు తన్నెదిరించి
నితాస్రంబులేయగవానసెల్లకేక్రంబున ఎండింపు
భటకసారధికతనములనిలఁగూర్చుకొనవని శిల్పి

సైంధవని బద్ధులము.

విసంకుతావాలంబును మేన్దు వివక్షావైంపు మనుటయు
సంజయుండిట్లునయెకాజేంత్రాత మపరిస మరసనానాహం
బుతావచ్చుచున్న నకు మాకుంగాంచిచక్రగాండ్వి తోనిట్లునయె
56

చెయగెరాగము. ఆదితాళము.

కిరటోనిరత్నైంపుమా... మరాతయక సయోధనుంగిరటో
పరాకుమారిన తొసంగ తంబానర్చి గామధిం జేరాకు (బూని వచ్చు) బోకరా
సనంబునై గొని కిరగ మాయా బూదమండు మీక పాయముగ వ్రాచెను
పాయనిరుప్ప మీ వభూత బట్టలు విడిపించెను వాయబుద్ధి గానిలాహి
యిల్లుగాలి పించెను చయరానియ పరాధముల సనయడి పించెను వ
యమాటలందుకు వడిపు డుసిక్కినందులకు నయ వయన బాణములు
దయవ యనప్రాణములు కిరగ మోసగొండు జుడి వడు యానునమ
ముగొని జేంద జేసినా డువెంకటాబ్బ, దాసుని రక్షేంతునా
కులగ సమబ్బున నట్లుగా మరాతకుండ వైలలింగి కిరటో 56
వలెను చున్న సమయంబున సయోధనుండు సమాపించి గడ్డెల్లమ
గొల్పిలంకట్టు తొగొట్టిన చంపంబున (గ) వాడొట్టును ~~అది~~ ల
పైంద తి పయకిరము బంబుల బ్రయోగించిన నకుండుగాండ్విను
జంబునానించి 57

తావార

సూరిన విపుల స్త్రంబులెయగొ సయోధనునిమయి (దాడి
జాబుమైన సద్దుచే విడిసి ముక్తవైయి శిరి వినుపైకి
యెన్ని బాణములు సంధించిన నటులెయగుచుండుటగాంచి
వెన్నుడు వచ్చెను వివచ్చునీ తొ విస్మయమాంత్త వవోంచి 58
మనుకురాజ్యం దన మున్న నకురముల మంభ త్ప విప్రాయమై
పరగుంజాదె విరాధిసంఘము సహృదవల్లుగాకుండ న
దరయక మోముమైన వేమికతమయన్ ~~మోము~~ మ
ధ్వరమైత్ర మైనా వాస్తలా ఘవము తాడై వాసన చెప్పుమా 59
వలెనదిదము వలెనిజనార్దనుండు పుక్కిం పంగా (కిరటో)

అనియద వానవేణుంగనిరమానంబు ముల్లకంబునందు
 లేదిది త్రైలుండు ముగ్ధుని నకాసంగి నక వచనా రణవి
 వానప్రభావంబు నకా వనినాళ్ళది వానప్రభంబుచే మాంబును
 ననికవచమాణి నామకామ్రంబు సంధించిన నకృష్ణమసరావప్రభా
 తినియను పుష్పతంబుచే మా పుమాపన ముప్రగ్రవ్విడికొవించిగురుపు
 త్రంబానుదెలి నాంధారయోగ్రజుని మాస్తవలంబుల యందును
 లలాటవ పోల్లంబుల యందును దేవు బాణంబులు నాటించిన నారా
 జరాజు నిప్రుయోజనంబు చగు కత్తలంబు విడిచి సంగరం
 బునకుఁజాలంగి పరాభున యువనరంబుననిం ప్రభుండు గాంక్షి
 నిర్గతకిలేముఖవరండు ములచఁజ మరంగబలంబుల వధింపుచు
 సైంధవు దిమ్మనక గుమరకెనాస మయంబున60

నావరరాంశము ముక్తజాతి

ఎనుఁగుల ఘంఠారములతోచెనుఁగుల వడుసమ్మతో
 బొగ్గనినా బొల్లులా ముతొనకప్ప బుక్క తహప్పతో
 జానెననమి ధవసులతోనకలవాభుననముతో
 పనుఁగులభక్తింబుభూతప్రతేకాహ మామతో
 ననుననని త్రొడిఁగె వియుననక మా గులయెల్లతో
 గాననముఖయోధకరసంభూతపాతారవముతో
 మానినుతులగుకుప్త పాండుమ మారశంఖభవసులతో
 మానరపాతంబును ముగ్ధుడన మరభూమి విస్తయముగాఁ60
 వాతత్తమయ్యునధర్మజుండునాత్మకైకానిష్ఠుయ
 వారండునానితోడి ౧ చతురత్రజాతి

తొడునేవగు మర్దునునకుఁగ నువ్వెను

నొడుజయత్రుకునికరంబూడఁదయఁగ్రొడివెల్లినాడు వాఁడెఘె
 నజాడఁదవియవెదుగానఁగ బొడుగజలజాక్షుఁడునపుప్రాపు
 తనకుఁగలరనినకుఁడువెలుమాపురకవలపుచుండుకాబ్దుమా
 పుగాక తరికెతిర్పవలయుదానికొప్పునట్టి బలండ్లవవత్త
 నన్మలలేదుమనప్రకృఁగ బొడుగ అనానికన్నఁబెడ్డలగువెణ

సంధి వనిబద్ధజాము
క్షునులు వారికన్న చెడువాడననుచిన్నవాడు
రులమాట విన్నవారి బన్నములు వచ్చుటకు (బన్నబా
ల్యపున్నమున వేదములు నన్ను బుధులెన్నిచెప్పవెంటినింతకు మున్నా
విన్నపములారించి వేదంకటా బుధులెన్నిచెప్పవెన్నది సన్నతింపవ
వేదమెంతించి తోడు 61

వ4 అని మఱియు నిట్లనియె 62

మ4 అలసా భద్రుని భంగినిం ద్రును తుడ్రు పోయనోయ మ్మహా
బలునిం జూడక నిల్వజాల విచక్షు త్రాణంబు లిచ్చుట న
కలహంబున సరిపుచ్చి పొమ్మను మవర్కాణింప శక్తనయుడి
ముల జూహుకులానర్చి భర్తజు నక్కా మోదంబు తొనిట్లనె 63

వ4 వ వాయని ప్పూడు ప్రాణంబులు వాచువాడంగానైనను సప్తసాచినన్న
భవద్రుక్షణాక్షంబు నాయోగించి వాయని ప్పూడు చ్చొటికింబాయినన
మనునాయని శంకించె దననిన భర్తజుంక యాబలు మందిశూకు
ల మధంబుననుండునాకు భయంబు లేదు ప్రాణండు విజృంభించి
నన్ను బట్టువచ్చెనని బలాయనుంక నేయన వంబా మ్మనిన సాత్తకయ
చ్చొటు వాసి 64

తెలిక వచము భరించి మెటిసింగాణిఁబూని చంకల (దగిల్చి) దానలు త్రునన్
గ్రొలి | స్వంధనంబెక్కి సూతును తానీ వంపరచి | యరుగుచుండుంగ
గలకజుంక డ్దగించి 65

వ4 తోపంబున (నన్ను) బట్టుచేసి శక్తనయున కెట్లనియె 66

పంచవామరము

నిరాకరించి వచ్చుచుంటినవనంగనంతన
గురుండు పార్థునంత వాడుకొరిమామకాబ్బమె
గ్గరంబుసాచ్చియుండు బావగ్రావశంబెనకునిన
భరణజనింపజేసినట్టి భాతక నసాత్తక 67

వ4 అప్పులు మరేకు (బ్రతు) త్రరంబుగా శక్తనయుం డెట్లనియె 68

చెల్లునా యివఁజూసకాదు మా గ మా పైఁగోపింపఁగజెల్లుగ
పిల్లలమగు మా యంజునిఁ జల్లని-మా పులునిబక్క పెల్లుగఁగోప
ముఁజేందు బ్రవల్లఁ బ్రయోజనమవళిగఁచెల్లునా గ సురుఁడవున
ప్రకారమికి నరునకు నశి యనందగు, బరయకకోపంబుఁచాల్చి మరము
నేకై నమకించుట, మరియూ నెనావెవార మాకోసఁగఁజూయూత్ర
వ నరునకు బాసఁబఁజొడు, నాకడ్డము కావలడుగఁచెల్లునా గ పతి
య మాడువత్సరములు, చాములువడివేంకటాచ్యు మౌనము
నికృపఁచేతఁబొం ఁడవయులు సంగరమునరపు మదిఁబరల్లనిం
చిరయామాన వయా విపరీతా, స్పదమగుకా ర్యములేలా
ప్రావృణజాతికిమెలా గఁచెల్లునా గ 69

అనివఁచియిం చినద్రోణుఁ డుకాతనరాశులసా త్నకౌనయన్
శనివరుండు తదబ్ధిణంబునెల్లఁజొచ్చెరరుంపఁజేయన్

వగఁచాపాచా రుండులంబుకాలకౌటకాలునిభంగిఁగోపింఁచెయొక్కత
క్రింబ్రయోగింఁచినవఁచఁగూలితెవనుచుండఁగవల్లెనుబుండాకృతి
వాస్తవ్యంబునదానిఁజంఁడంచిననంతరంబుద్రాణుండునిదివాస్తవ్యంబు
తస్మిన్మయినిశుభ్రవింఁచిచిత్రసాక్షితులకతెనై నయండుబాణవర్షం
బునురియింఁచినఁగెఱకభవనిరథంబులుమాఁబుమొగంబువట్టిపొ
టంజొడంగిననవ్వోప్రాత్రముండుతనమనంబున 70
సోమ్రాదినధరుఁడై మహాదానపులనెల్లఁబరిమాల్చినట్టినిర్భరవిభుండు
సకలరాజులనిర్వహకపరిస్పధితచ, నఁజుకెనరణుకానందనుండు
గురునితోబలునాళ్లుదురమనరించివిఁపానతెనైకొన్నగంగాసుతుండు
వీరాగ్రణులమొలలవిజయావృషముఁదాల్చి తనరాకుమర్షత్రంపుభృజుండు
చాపకాశలమునకరచరంపరళియున్దైపుణముననితనికోపరనుచునొ
చుచున్నవాఁడనెగిరివరుఁడింతఁచూరుఁడొటనడుసూడనయ్యె 71

వగఁఅనియఁచు యవాసి పాంచాలస్థస్థంబుపైఁబరతెంచుట
యొక్కనయండు పూర్వహంబుఁజొచ్చినియంత్రనిరక్షింఁచినారథ

యదిబావకాక సైన్యంబయి నడచి వరకు ధినివేండియున
 యిదిదక్షిణాదేశపు పనాసమువాంబి మూర్తామై న్న
 యులునాచితకంతునట్లు రథంబున కపుమనువైరి పరంపరలనియు
 లించి పాండవులకు మేలానరింతుమ భయచావలబలంబునై
 చిద్వితేయా ర్జునుండు బయలుదేరినని సుయోధనుండు నన్ను
 గొనియాడవలయుననిన సారథి తదయాభిప్రాయంబుననుసరిం
 చితత్రాంగంబుఁ బోయి మండనట్టియొడ 72

సైన్యము కూర్చున్నప్పుడు మువైపు భావించు తరగా శిసామల తోవధించి
 ప్రతన్న ముంపుకై లంబులనఁబోయి మత్త విరదముల మచ్చుమాపి
 యిసుకఁ జల్లినరాలననంత బట్టుమై పనకు పాదాతికత్తరముఁ గూర్చి
 బెదలుచుకొని విరుచి పురంబు వేయించు పల్ల మలకు మ్రొకల వలలఁ గొని
 దండిమానవులై యిట్లు జండుకొండకొండములనెసఁగి పండుకొండకు
 గుచ్చుఁ జొందు బండాదెననిరి కొండముని యందు సా త్తకైఁ గనయ
 థ మండలంబు 73

వృత్తియు మాటులక పరవాహినులంబు రిగనుచున్న సా త్తకై నడ్డగించిన
 కృతపథును వేర్వేరించిన కుంపగిన వారి తొరణంబునరింపు మునా తొడి
 బెనగు బుచ్చునక ధికారంబు చాలదు నా కనువొన్నంబు నివలికి న్న
 నయని పాతావదేశవాక్యంబులకు నవేం పక కృతపథు యిట్లు నయ

కైవారగొళి చతుర్దశాతి

74

ఎలరాగ సాత్తకై గెల్చి మిటు గెల్లరాగ నలావు సూపి
 యాలంబున ననుఁ దూరించి పోయి జొలిపి పడుగా దకలరాగ ప్రాస
 లనాకోలల వాడికి నలకని విచిన చొరెస్స గదా గయల గనమన పయా
 దవకు లంబున ర్థ నిర్మంపదబడి యుంటి మిగద గయల గనా కునకు వంక
 బాబ్బ వరదుం డొక మలాష్ట్రుఁ డు సమానుఁ డు చుమి గయలరాగ 75

వృత్తియు దమసంబున భాషించి వాడ్చి కుండు కుమరహి
 తా శ్రిజావలూస దృశంబులకు నిలము జంబులు సాంత్రంబు గానంబి
 యూర్చి న్నకై నయండు బ్బాణంబు లననా యాసంబున జుండించి నొంత
 డెసమరంబొనరించి 76

తామర

విలుదగఁజూచినియంపుకెరంబునువనిరమునబడవ్వు 161

బలుకొపంబునవంబుములఁజంపినచావలఁబడఁచాసి

తాలఁగెననికెఁగెనవచ్చుపిదపనత్రయబాష్పననుబొందు

కలసికివచ్చినప్రశస్తననలఁగాసిపరచెనొక్కండు 77

వగిదివిధంబునమృగవదంబంబులంగూర్చుమృగపతిచందుంబు

నఁచినప్రశస్తననలనుబొందుసాక్షికినడ్డగించిమాగధజల

సంఘండుకొవ్వుబుజుండించినకైనయండుకొవ్వుకషాయతా

స్థైర్యంబులసంఘనవధించిసుదర్శనుండనుభూపతిని

స్వస్థంబుగాఁగూర్చిఫల్గునుకతాంగంబునిరక్షింపుచుబావు

మండుసాక్షికినెదిరించిదుర్భాసనుండుకతిపయమాగ్ధజం

బులెసినవానికెగతొంపకేగివచ్చెనుబుండిట్లనియె 77

మోహనరాగము మిత్రజాతి

నిలునిలుముదుర్భాసనాగరణరంగమునునగనిలుగవలములె

గ్గవారింపిపాండుసుతులనరణంబునకుఁబనిచినబలముచలముసఫలము

గాయోధులుబలెబళియనినుతొంపఁగెనిలుగుసూతప్రతునిభుజాక్షా

ముమామలునిమామవిధానంబూతగానయకొనికపటదుర్భాతమన

రించితిరిగిబిగిల్చిలుగకరుణావంకబహుసనలేడుసరసిజాక్షుండు

సంభక్తిమోక్షపుష్కరాగనిరాకరించిసేబరవసముతేటపడునట్లు

లగనిలుగ 78

వగినినదుర్భాసనుండుమండిపడిపాషాణవర్షంబుగురియి

చినకినిప్రవరుండువానినెల్లనిరుద్ధలంబుఁగావించియప్రతిమా

ప్రభావసంపన్నంబులనుశరంబులుప్రయోగించిరథరథనసూ

తకొడుండుమాణిరంబులఁడుతులుమునెయుటయుదుర్భా

సన్ధ్యండుచేయునదిలేకనిరుతానవలండ్లపల్కాయనుండకతిప

యమాగులతోఁగలచోదూపుతునికడకరిగిస్తనమాచారంబర

సియయినోధవర్షండ్లనయె 79

పాండుకుమారసంపన్నభవంబెల్లరఁగిబూదమునవారింపునాడు

పరమసాధివనిసభాభవనంబునకుఁబెచ్చియొక్కవస్త్రంబులాడునాడు

పాండవులైనా పలకుండవమాన మునకుంపననతోజునిననాడు
సంధియొక్కంబంచుసావధులువచ్చింపు, వినకజననోహామనయనాడు.
లేని ప్రాణభయమురానలసావధి, కొడిపాణిపోవువాడేవెత్తి, వనబుధు
మనసుడైననన్నునుడైనది, వాంకికినిదాగవరమనకు ౩౦

దాని పొరుషముల్గిచ్చినిజబంధులవెరులపాలునెనికం
గారునకొడిమూదులువికావికనపుష్పమునుండభేతిన
జేరంగబాటుతెంచుకొనెయనుభావములైననపుష్పము
తీరునెమున్నప్రాణములు, తపసుబారయవదురాత్మనా ౩౧

వలలుపులుకులమరికిదుస్ససనుండుమరలనెగినాత్మకి తొడకొనికొంత
సపుసమరంబానర్చియొడిపాణిసంతకై నయండురండుమూడు
మారులుకన్ననొడించిస్త్రీనంబులనులుమాడుచుంబాపుచూసెభ
ల్లునుండవార్తకౌర్వంబునజతురంగబలంబులంబానిగనుచుం
డెద్రొణండువిజృంభించిపాండవవరూఢినులమపుమాపు
చుండనత్రుతిథిర్కృపుత్రుండుభమునిజేరంబాటుంబట్లనెయి ౩౨

చక్రవాకముగచతురశ్రజాతి

విసుమాభమననాగజనుమానవనసాచీబా
సబగవినుగభనంబయిండుమనవనజాముతొ, మొనంబాచీ
పర, జనానకములననింగూచ్చిసాల్గసినట్లుగాఁబోచెనాయ
నాగవినుగపెక్కుమారులనుభిక్షించియెప్పునివధించునా
క్రొత్తలునుం, దక్కుటకటనవిక్రదజనముదక్కియగుముతబుకునను
బుగవినుగరంగుగవంకటదెంగరూనలువి, వంశగమనుచ్రతంబ
కవడి, నింగనితోడ, సంగరమాడకుంగజేయుముప్పొంగిసింహ
నాదంబుభళిగవినుమాగ ౩౩

తగభర్తనుతుడిట్టులనవుకొదరుడువల్లెనెనువకున్నద్రొణండు
స్త్రీబట్ట, బూనునాయనపువదరాబుత్రుఁడాలకించివదల
గొడికెట్లనెనంచితముగ ౩౪

పదవసురయ్యేంపుమండయధిష్ఠితునకు ~~అనా~~ సాధవసంబవేద 163
నవగాండేవికెనవయంబుచావనినవృకౌతకుండునమర

సాధనంబులతోరథారూఢుండ పూనవంబునవకునుచుండఘ
బసంభవుండక్షసింపియిల్లునయె 185

చగ్గిలునిలుమొగురుండనిగళింపకనన్ననిరాకరించిలో
పలికిఁజనంగళకన్మెస్సెబాసుభవత్తుపాజన్నఁడట్లునుం
డెలమినమస్కరించిచనియెమునుమామకశాసనంబుచే
వలపుఫలింపవగుమెఁక ధర్మజుచెంతకుమారుతాత్మజు 86

తావార

అనవినిగంధవ మాత్మజుండురావోతిశయంబునమంచి
ఘనంబుగల్గిచినగతినిల్లనెఁగలనొప్పువునెదిరించి 187

సేషాండవంబువహించుకాలమందుగరంబుగనవిమాళాన్మవెగంటితోడ
మారాటమునఁబాఁకిరారాబాజ్జిఁబుట్టిపూనిపోరినచిత్రససుతోడ
ననానిసంబావనాన ~~అనాని~~ నకనిరయి, పదిరినయంగారపర్మతోడఁ
గలార్థమైంపుకలార్థిప్రెగిరా, తాకృతికొన్నమాకునితోడ
ననియెనర్చువేళనావంతేదైనమొం దనిధనంబయండునును
తించికనికరంబుఁగొరిఁగఁబాసెంతటి బల్లిచుండవయ్యెనా
పనయన్ 188

తావార

మాపుమిష్టుడబ్బులమనివడిముడిసూటిగగతవిసరంగె
చాపాచార్చునిరథంబు ఘోటక, సారథియుతముగఁగ్రుంగె
వెండియునొకరథమక్కివలనబొండువిశ్రవారంగముసాచ్చి
చండశరములయంగగంధవమాజాతుఁడునుభవేపాచ్చి
పరగునఁజనియ్రొణాన్మందనంబుప్తనగుబాలునఁబడఁగె
దురనవాయములుసారథినకింపయ్రొణుండుపాపునువడిగె 89

వల్లంతభవననుండుదుగ్ధార్థవమధనంబునఁజరించుమంతరావ
ర్థంబురతిఁగౌరవస్సెన్నంబునం దిరుగుచుగంధర్వంబులవధింపుమగం

164

శశింధు రంబులతాపమా పు-మ-గా జ్ఞులంబులగా బ్రాహ్మణులు
 మ శతాంగంబులబూర్జంబునయును రథికులనుమాడుచు
 బదిమందిగాంధారయలనకకాలంబుభసంహారంబులుగొననూడ
 విగి వ్రకాదరుండాకొండుమూడు పరాధమంబులాయోధనంబునర్జున
 డిపాతివెండియుంబనికొంతసమరంబుగొనించి శ్రీమనిగదాకొదండ
 బులుబుండించినత్రుజ్ఞి వడిముడి కర్ణుని రథంబునకుటికెననానూ
 త పుత్రుండు రథమునొంద నొక్క మర్క సాధనంబునదానియుండిశ్రీ
 ముందునొందికొదిగునప్పుడు రథాకావాణ్ణంబొనర్చిప్ర-వండుకా
 డకాంధంబులుప్రయోగించిన మరున్నంబనుండుకొలులాడినబ
 బ్బులొకవగర్జింపు-మ ౨౭౦

ఉగ్రవాసవిమున్నగుఁజ్ఞునకవంబులననునదైచిదైచియు
 లగ్నసముమానియుండగర్ర లాఘు వముప్పదివముషోఢికా
 భాను తుండెనయెసమును వల్లెకొసంగినయట్టిబాసకై
 రాసముమాని-వంపకమ, రుతున తుపొట్టునువింట్రుమ్ముచు 91

శంకరాభరణము. రూపకతాళము

నతరమగునారభమాగనతరగ భూతలమెల్లనుగౌ
 రవనతకధనంబుజేసి, చతోమాదమనర్చిన, నా తోమాల్క నివరగ
 నతగ బమజ్ఞమాగధ భూనాయకుఁడెనమండగుకేవకుఁడెతగియు
 డునకగ్గినతగి ముప్పవంకటాబినవరమృడవృళరక్షింపగ, నివర
 ల్లు మగటిమగల్గకప్పడిచెంతకుఁజేరుముగనతగ 92

పంచామరము

దురాత్మడైనకర్ణుఁడిట్లు దూఱుచుండనావ్రో
 ధరుండుబీన్నుఁడొబగొంచిదానవాంతకాజ్ఞచ
 నరుండుకొవముప్పభూరినారసంబురయనం
 గరాజుపాఠఁడిదుడిగ్గిగాడుపట్టి నవ్వగడ 93

తెగలంతభముఁడునారథిసంతసంబు తొడఁదెచ్చి
 రథమక్కిత్రొడిఁజేర నరునుబ్రదానవారసాత్మకనిబూపగ

నినుననుమొనంబొకంశ్రవకనిల్చినట్టితో
 బునాని ~~తొ~~ నెల్లియెట్లువచ్చు నొకవయస్సుమండుమా
 శినిత్రాణానువృత్తలంబు శిష్యుడనువేకుచు
 చెప్పెను నానకుండునంగఁజెల్లెనొకకునేడనది 95

వగదెవారితండ్రిచ్చుచికివచ్చుటకును సంతోషం పనందులకంటెవ
 నిత్రోబునివేధర్మనందనుడు పట్టువడుననుభయంబొక్కటకలవర
 పట్టుమండనదియట్లుండగా మహాబలుండగు భూరిత్రపుండీత
 నినెడుకొనుచున్నవాడు సాత్త్వికదస్యముండుటంచేసియో
 డుననివక్కాణించి ఘల్లునుండనకయో భులసంహరింపుమండ
 నట్టియొడ సాత్త్విక భూరిత్రవసులు పరస్పరయుద్ధంబుఁగావించి
 చిరభరభసూతకొర్కుకనిషంగంబులనాశంబొనర్చుకొని ముష్టి
 యుద్ధంబొనర్చునప్పుడుతైనేయుంబడఁజ్రొసి భూరిత్రపుండు
 కరవాలంబుఁబూని శిరంబునఁబుకసమకట్టిన వాసుదేవుం
 డుగాండో వితొనిట్లునయి 96

తేనాడుఁదమ్ముండు శిష్యుండునకునైన నాత్మకనిశ్రింపఁబడఁజ్రొ
 సిచంపఁబూని నాడు భూరిత్రవసుండన్ననరుడుకెనుకఁ దాల్చి
 యొకచాణామాతనిఁదాఁకనెనె 97

తొవార

ఎనినరకమున భూరిత్రపుచయదశి మారమునఁబడెను
 గాసిరియయోధాశ్రుసరుండు గాండో వితొనిట్లునను 98

శాఁబారానదెసఁబూడక నొకునిత్రానాలంబుఁగావించుచో
 భూరిత్రపుంబున చాణామయఁదగునకుంతెనుతాత్రబుఁడో
 మారారాతియొ ~~బు~~ శత్రుఁడతెరిపె బామగ్నియాయుషాయం
 నెరజెత్తుఁడింతపాపమునకున్దెన్దెట్లు ప్రరించురా 99

అనవుడు సప్తసాచియట్లునయి 100

166

సంధ్యవనిచర్చనాము.
166 తామమనఃస్వరాయులను, గామబధర్తము, పూరపాల్కి
తామసమూహం తమ (మ) తామసయోధను, మూలమును
తామసమూలము వల్ల ప్రభుగంభున జన్మమొనర్చునుండ (మ) 101

వాగ్మూర్తి వారము వశమ-మదైయన దత్తక చక్ర సనాసను
 యోగినై పూర్ణాంబున శ్రాణాంబులు విడువని కృపాంబియుడు
 సంతుల్య మంబు వచ్చుకొని కరవాలంబులై కొనితె కర్ణావయో
 ఘోలన ములు వలవనిని వారింపు-మండేనునిలువకడుపుం
 నీవుని కిచ్చుంబాదె శేవ-చ నయ్యవసరంబున 1/02

సీ॥ తనగొంతు (గొయవ చ్చిన వాడు సిక్కింగు) విడుచు వాడె వడనిను పుష్పా
దైవనిర్ణయముల్లు తొరసి న్నిన విళై మనుచు వారి వరు పొవ్వున కు వాకు
యింత లాపల నెంత వింత (గాంచి తెమంచు ప్రలుముక్కున చెట్టి నలువాకు
పంకజేద్రుల కలహాత్రుల హరిత్రుల చు వారి వర నిపలుకు వాకు
దైరియో భువెల్ల నాసమయంబునం | దర్శునుండు రెగియ జ్జిల పడలు
మాటు మ్రోయుచుండు మహితాత్మములను సం | శించి వైకులను
వశింపుచుండె ॥ ౧౩

పరిశ్రమ సంజయండునుడివిసనాంబకయండుపరమాత్మరీశరియం
 గురుకృపాశ్చతామకర్తామలనాడించినాత్మకేనాత్మనభూరిత్రవం
 దుగాపువాడుగదాంబననమరలసంజయండిల్లనయరాజేంద్రా
 దానికెఁగారణంబుగలదాకర్తృంపుమెట్లుంటేవనిఁబూర్వకాలం
 బుననాకానాకకనానస్వయంవతంబునభూరిత్రవసుప్తతామ
 వబంధగుసామదత్తునిసాత్మకేపితామవబంధగుకినిభూమిపై
 బడఁద్రోసియనకభూపాలరమధనింబునఁగదగిఁచివిడిచెనొ
 తనపురాభవంబొరవఁజాలకసామదత్తుండువంతుండునాత్మ
 వానఁబ్రొత్తయియద్భవుండువరంబొసఁగునాటికికినియనతని
 కుమారుండునుమ్మతినొండుటఁజేసితనమనుషుండుకినిపా
 త్రునిఁబరాభవింఁచునట్లువరంబుఁగైనియెనక్కారణంబుగభూ
 రిత్రవసుండుడైనయంబడఁగొట్టియనతనిచమడిసంగావ

నసాత్మకైయగండవగండయనియెం-మమనివెప్పివెండి 107
యునియునియెనద్దినంబునశినివగుండువిగళుండయెడు

విషయంబు త్రిశాలవేదియగునృష్ణుండెఱుండుఁగావునఁగడచి
నరాత్రిదారుడునిశాదెన్మిం-వియుండుటంజెసియశండునైనను
గ్రహమేఘపుష్పవలాహంకంబులఁబూర్చిననతారంశంబునమర
రంగంబునకుఁదెచ్చుటయుసాత్మకైదానినారోపెనంత104

తావంశ

శినిప్రవరుప్రఁగాననుఁడుకవిసిబాణంబువేయంగఁ
ననలిసరొజనశాక్షునితమ్మఁడుఁ ఘనదోర్బలమడరంగఁ
కక్షునివాయములఁద్రుంచిరథంబువికావికలుసెసిసూతుడ
దూర్భముగఁవధియించిచొనెత్తితనఁజూపులనాతనిభతుడ

105

వగలంతసూతనందనుఁడుపాఠియొండురథంచెక్కివచ్చునంత
సాత్మకైములుఫల్గునునకెరుఁద్రుక్తలసవరయంతైరటుపిమ్మట
గాండేవిప్రకొదరునిమనంకాలుప్రంబుబావసూటడించిన
పాశ్చత్యామందులతోఁజూడినిలిచినకర్మనితొలఁచుకొండిట్లు
నియె/06

భైరవిరాగము అథితాశము

వినుమాంధాధయోగపెనంగి-మాప్రమునవరాత్రుమముగ
వినుమాంధావిదయముదక్కిమరుత్మమాకునృప్తన-చాప్రలనుఁచి
క్కినవాఁడవుఁ ఘనమారయదిమగతనమారణసాంధనమాచేచి
వినుగ్గెలపాటములద్దెవవశంబనితెలియరాజాయెక్క
పరిగెలప్రఁగానితలపవునెత్తిమాటులాడితొత్తెలివలనిశా
రణముననావరగవినుమాంధానితమవంకటదాసునిఁబ్రాచిన
హరికృపఁగాంచిన్ననరుఁడునాడనియరయకళమునిఁబరిప
రివిధములఁబరాభవించి నదురాత్మకానగశరంబువేయుమా
దురంబుసేయుమాపరాకుమాసుమాపాఠిపాకుమాంధవిను

107

వగలనివరాలాపంబులాడుచున్నవివచ్చునెప్రశస్తుండమాఘప్రపరంబ
లుసంధించిననకుండువానిందునమనంతఁగ్రహాశ్చత్యామసామదత్తవాక్కి
కావియోధులకర్మదునకుంచాసబయ్యకిరటినవిరించిపాకుమండిరిజయప్ర

168 శుండునువారి మలుచుననుండు ప్రకృత్యములుజిమ్మిచూడ నట్టి
యెడతాల్చేయుండు ధనంబు యనకెట్లనయ్యె/08

సురబరారము. త్రిపుజాతి

కరణినికయ్యే ప్రవాహ చక్రమల్లుజూపె తెనువచారి నేనంద్రవే
దాత్రపునారాణంబులు పాకగ్గచరమగిరికెత్రావెనంభాజు వేతపం
బము పురికొనుయోధులనెగెత్తి మరలింతు వచాణ ముతలు పోష
వవొకాచినెగె తనకపదవతరముగాదు పాకగ్గనన్నుఁగెల్లువ
కటాక్షననకుఁజ్రొత్తగా మిన్నప్రాలురవిఁగెప్పదఁ బున్నమునకుఁ
న్నంబుని యెన్నకసింధవు మూర్ఖంబున్నటుకు ముబాణమువెల్ల
పాకగ్గ 109.

తొవార

అనివచించితేకృష్ణుండుకమాయాతిమిరముఁగవ్వింపె
గానయిమోలు మారాండమండలముక్రంకినట్లుకన హంపె
అదిగనికొరవులిఁకొగెలిచితిమనియ ననంబున మూగి
పదపడిఁఫల్లునుఁడెల్లెననుచుబొబ్బలిదిరిచలమునకెని
త్రుంగెనట్లునుండనుచుండగసింధుపతియబ్రమునఁజూపె
గారంగియాయరుఁడెదనెమయమనిగాండ్లవధునిరచె
అంతటఫల్లునుఁడెల్లెవామునదివన్నెముకటిసంధించి
వింతఁజేసి లోకమునకుసింధుశ్చపతి తలబంకించి ||0

పగ్గి అమూర్ఖంబునువారికొననంబుచెఁగ్రిందఁబడనేక యాకసంబు
ననిలునటుత్రిపుచుఁ గొంతసేపాడించి గొవిందునితోడవాయొ
తతడవిట్లుండ వలయున మిచ్చెయవలయుననిన ముడుండు
మండవొసంజానర్చి యిట్లునయవతానియతని తుండ్రిపుథ్థు
త్రుండనునామంబునల్పొడతండువినుచుండనకరరవాణియట్లు
నియెనపుత్రుండనునొంధపుండమణియుండనాకృతూరుండ్
తనిగిరంబుబండించుననినవినిపుథ్థుత్రుండ తపవంతుడు
గానఁదనకు మారుకిరంబువెట్లఁగెల్లు వానిగిరంబువెయె

భిన్నంబగుననికా పంచెచ్చెంగావుననక పాయంబగునట్లు
 గాకుండు జయప్రభత్వమాంగంబున పనితంత్రయొడితొలుడునట్లు
 చేయమనుటయు నట్లునుండు పాశు పతాస్రంబునకుఁ దగిలించి
 ననన్దివాన్ద్రంబు కెరటి వత్తంబు కిరంబుఁ గొని చనిని మారితలా
 చనుండై తపంచానర్పు వృత్తయ్యనంకంబున వైచిననతండ్రియ
 మోదనిత్రంబులకుఁ గొట్టి సవకయకా పంజుచేదానును మృత
 డెందెనపుటికిచ్చుట సృంభవృత్తిరస్మిత్రంబులకుఁ దెనయ్యవన
 రంబున భీమసనుండు కృష్ణం వంశావంబుఁ గావింపనక్కడ భర్త
 నందనుండు యాదరావంబు విని శాశ్వతావేటి తమకు జయంబునెట్లు
 చెననియు పృంకుచుండ నత్తతి మధుసూదనుండు త్రమా జయధామ
 న్నసా త్నకి భీమా ర్జునుల తొర ధామా ధుండై తిరిగి పోవుచు మార్గ
 మధ్యంబున మిన్నరయమన్నర వసంతయంబులఁ జూపి యర్జును
 ని తొలరంత పరానభుజ బలంబుచేదెనిగెనన్దంబులఁ గాంచి తెవ
 యనియగ్గింపుచు శ్రీరంబునకరిగి భర్త పుత్రా నేత్రభావంబునఁ బ్రతిజ్ఞ
 నెఱవేత్తి జయంబుఁ గైకొంటిమనిన రుక్మిణీరాంతునకు నమస్కరించ
 యుధిష్ఠిరుండ్రిట్లునయ ॥

సీతనవాగువైదరనిలానమమ్మంచుదలచు సుయోధనాథ్ధత్తమకుఁచి
 సిగపూవువాడకుండఁగెన్ద్రవనికాతునన్నగురునికాశ్చిసన్ద్రుఁడేసి
 నిజదప్తిచేలాకనికరంబు వెలిగించుక మలా పృబింబంబుఁగప్పవైచి
 కత్తిమూసినయోధ గణము విస్మయమంది నిలువంగ హయములనేటఁబెట్టి
 సింధుదేశనాథునిరముఖుండెంపఁగఁడైసి ఫల్గునకు వాసిఁగూర్చి
 మమ్మఁబ్రాచినావు మధువైరినేమనా మధ్ధన మనకు దయకు మా
 టుగలద ॥2

వనప్రసినుతిం చియారయి పాండవులు జనార్దనుంగూడియా
 నందం-చిరి ॥3

కనమంగళము రుక్మిణీవర మంగళ మానందనిలయ మధుసూదనస
 న్దంగళము దేవకీ సుత మంగళ మదనకుభక్త మందారహారగ
 న్దెంధవనిబర్హణము సంపూర్ణము

శ్రీరామసత్యమంభవదుమిక్ న శ్రీరామాభావమృతరామ
 శ్రీరామశ్రీరామశ్రీరామశ్రీరామ

భాష్యకార సమాజ స్థాపకులు
మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి గారు